

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1) ส่วนคุณภาพผู้เรียนที่สังคมไทยต้องการ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 5) นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 - 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการคือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 78 - 79) ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 ด้านคุณภาพของผู้เรียน ได้มุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาย่อย จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มุ่งเน้นคุณภาพที่การมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ รวมทั้งการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแก้ปัญหา การมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ การมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และ

เจตคติที่ดีต่องานอาชีพ สำหรับด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มุ่งเน้นคุณภาพที่การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด และการมีสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคม (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 6) ดังนั้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้นด้วยการปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และการบริหารจัดการงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการจัดเป็นงานสำคัญและเป็นงานหลักอันดับหนึ่งของสถานศึกษา เพราะงานวิชาการเกี่ยวข้องกับผลผลิตโดยตรง การที่สถานศึกษาจะสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมปัจจุบันได้นั้น สถานศึกษาต้องพัฒนาทรัพยากรในทุกด้าน เพราะสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ นำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยกำหนดตัวชี้วัดด้านผู้เรียนว่า ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน มีทักษะการคิดวิเคราะห์ อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และมีนิสัยรักการอ่าน ความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนถือเป็นความสามารถพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้เรียนสำหรับการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของหลักสูตร และการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียนกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงให้ความสำคัญกับความสามารถด้านการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออก เขียนได้ ซึ่งได้มอบนโยบายสำคัญให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียน “อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น” ดังนั้น การประเมินคุณภาพผู้เรียนจึงเป็นภารกิจที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลที่ตอบสนองของตัวชี้วัดด้านผู้เรียนตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียน จึงจัดให้มีการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) และการกำหนดการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ใน 2 ลักษณะ คือ 1) การประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ดำเนินการโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2562: 2 - 3; สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563: 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ได้มอบนโยบายให้โรงเรียนในสังกัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ คือ การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) การประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ดังนั้น โรงเรียนบ้านปะหละ จึงได้นำนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 สู่การปฏิบัติ และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาและเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และเมื่อพิจารณาคุณภาพ

ผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2562 มีดังนี้

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละรายวิชาในระดับ 3 ขึ้นไป ภาพรวมของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 มีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 88.75 โดยเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 2) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 64.82 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (70.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทั้ง 2 ด้าน
- 3) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 60.40 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ (45.70) และ
- 4) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ย 4 วิชา เท่ากับ 39.36 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (37.99) เมื่อพิจารณาผลการทดสอบ พบว่า วิชาภาษาไทย วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ สูงกว่าระดับประเทศ ส่วนวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ (โรงเรียนบ้านปะหละ, 2563: 8 - 17) จากผลการจัดการศึกษาดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นว่า ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนบ้านปะหละ ยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ ในปีการศึกษา 2562 พบว่า การดำเนินโครงการยังไม่เป็นระบบและไม่ชัดเจน กิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง แผนการดำเนินงานและการปฏิบัติงานยังไม่ชัดเจนและยากต่อการนำไปปฏิบัติ รวมถึงการนิเทศติดตามและการประเมินโครงการยังไม่เป็นระบบ ดังนั้น โรงเรียนบ้านปะหละ จึงจัดทำโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2563 เพื่อดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

การดำเนินโครงการใด ๆ ก็ตาม ควรจะมีการประเมินโครงการเสมอ เพราะการประเมินโครงการจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารที่จะนำโครงการไปปฏิบัติปรับปรุง และพัฒนาโครงการ และเพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด และผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการมีความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ลงทุนไปเพียงใด (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562: 26 - 27; Anderson & Ball, 1978: 14 - 35 อ้างถึงใน เชาวน์ อินไย, 2555: 9; Rossi & Freeman (2004: 15) ซึ่งการประเมินโครงการเป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อการตรวจสอบหรือบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ พิจารณาตัดสินคุณค่าว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้ได้สารสนเทศที่เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการปรับปรุง และพัฒนาโครงการต่อไปหรือจะยุติโครงการ (เชาวน์ อินไย, 2555: 4; รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 74; พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562: 26; สมคิด พรหมจ้อย, 2563: 45 - 46; Fitzpatrick, Sanders, & Worthen, 2004: 5) นอกจากนี้ การประเมินโครงการยังมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการโครงการ ดังนี้

- 1) ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานของโครงการมีความชัดเจนมากขึ้น
- 2) ช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ เมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินการด้วยความเรียบร้อย ย่อมจะทำให้แผนการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 3) ช่วย

ให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดโครงการ 4) ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้า อุปสรรค และปัญหาของการดำเนินโครงการ เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา แนวทางการปรับปรุงแก้ไขโครงการ 5) ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินการโครงการต่อไป ปรับปรุง หรือยกเลิกโครงการ และ 6) ช่วยในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติตามโครงการ (รัตนะ บัวสนธ์, 2556ก: 26 - 27; พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562: 29; สมคิด พรหมจ้อย, 2563: 46 - 47)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน พบว่า รูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบมีแนวคิด ทฤษฎี และวิธีการนำไปใช้ที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมกับโครงการที่จะประเมิน ดังนั้น การประเมินโครงการต้องพิจารณาถึงบริบทหรือสภาวะแวดล้อมและวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ตลอดจนองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้รูปแบบการประเมินนั้น ๆ เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีคุณค่าและเชื่อถือได้ รวมทั้งเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการและได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อไป ทั้งนี้ พบว่า รูปแบบการประเมินที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน มีดังนี้ 1) รูปแบบการประเมินของ Tyler 2) รูปแบบการประเมินของ Cronbach 3) รูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick 4) รูปแบบการประเมินของ Scriven 5) รูปแบบการประเมินของ Stake 6) รูปแบบการประเมินของ Alkin และ 7) รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam (พิสนุ พงศ์ศรี, 2553: 87 - 88; เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556: 30 - 38; พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557ข: 108 - 120; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2559: 191 - 208; มารุต พัฒผล, 2561: 254; พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562: 54 - 60; สมคิด พรหมจ้อย, 2563: 63 - 65; Fitzpatrick, Sanders & Worthen, 2004: 92; Stufflebeam & Shinkfield, 2007: 326) จากรูปแบบการประเมินดังกล่าว ผู้ประเมินเลือกรูปแบบการประเมินของ Stufflebeam เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการประเมินโครงการมากที่สุด เนื่องจากเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีการเชิงระบบ เพื่อกำหนดแนวทางในการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับโครงการอย่างครอบคลุม ช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้น ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการที่ทำอยู่นั้นจากข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่ ซึ่ง Stufflebeam ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า รูปแบบการประเมิน CIPP ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่มีระบบแบบแผนอย่างชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง (Stufflebeam & Shinkfield, 2007: 326)

วิธีการประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP เกี่ยวข้องกับลักษณะของการตัดสินใจ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาช่วยในการตัดสินใจ 4 ลักษณะ คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน (Planning Decisions) การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง (Structuring Decisions) การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน (Implementing Decisions) และการตัดสินใจเกี่ยวกับการทบทวนการดำเนินโครงการเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Recycling Decisions) มโนทัศน์เบื้องต้นของรูปแบบการประเมิน CIPP ก็คือ ประเภทของการตัดสินใจที่แตกต่างกันจำเป็นต้องใช้สารสนเทศในการตัดสินใจที่แตกต่างกันด้วย ซึ่ง Stufflebeam ได้จำแนกการตัดสินใจและการประเมินเพื่อการบริหารและการวางแผนไว้ 4 ประเภท ดังนี้ (Fitzpatrick, Sanders, & Worthen, 2004: 89; พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562: 68) 1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้

สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจในการวางแผนกำหนดเป็นผลลัพธ์ที่คาดหวังของโครงการ หรือวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการและกลวิธีดำเนินโครงการ 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำโครงการไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จ และ 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการ นอกจากนี้ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2562: 69 - 70) ได้กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน CIPP จะต้องเป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจตามช่วงระยะเวลาของการบริหารจัดการโครงการ กล่าวคือ การประเมินบริบทเพื่อการตัดสินใจก่อนจัดทำโครงการ การประเมินปัจจัยนำเข้าเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินโครงการ การประเมินกระบวนการเพื่อตัดสินใจปรับปรุงกิจกรรมและวิธีดำเนินโครงการ และเมื่อโครงการสิ้นสุดลงจึงประเมินผลผลิตของโครงการ เพื่อตัดสินใจคุณค่าและอนาคตของโครงการว่าจะดำเนินงานต่อไป หรือยุติโครงการ ดังนั้น การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ผู้ประเมินจึงควรทำการประเมินและใช้สารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรือสิ่งที่มุ่งประเมินเป็นระยะ ๆ ตามช่วงระยะเวลาของการบริหารจัดการโครงการ

ต่อมาในปี ค.ศ. 2007 Stufflebeam & Shinkfield (2007: 327) ได้ปรับขยายรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับขยายการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ได้แก่ โครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่าง ๆ โดยที่ส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้ มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์ (รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 23) นอกจากนี้ ศิริชัย กาญจนวาสิ (2558: 20) กล่าวว่ารูปแบบการประเมิน CIPP ที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายได้มีการปรับปรุงมิติของการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ให้มีความชัดเจน ทันสมัย และสนองต่อความต้องการของสังคมมากขึ้น โดยเสนอให้มีการประเมินผลที่ครอบคลุมถึงผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดความสำเร็จของการดำเนินงาน ซึ่งจัดเป็นกระบวนการประเมินเชิงระบบที่เน้นการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ให้ผู้บริหารใช้ตัดสินใจ (Systematic Decision - Oriented Approach) เพื่อพัฒนาโครงการ ทั้งนี้ ความหมายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากการตั้งคำถามการประเมิน (Evaluation Questions) แต่ละมิติ ดังนี้ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007: 327; Stufflebeam, 2015: 27 - 35; รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 23 - 24; ศิริชัย กาญจนวาสิ, 2558: 15 - 16; ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล, สมจิตรา เรืองศรี, กิตติศักดิ์ ลักษณะ และพรภิรมย์ หลงทรัพย์, 2560: 208 - 209)

- 1) การประเมินผลกระทบ เป็นการประเมินผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการที่กลุ่มเป้าหมายได้รับทั้งด้านบวกและด้านลบ
- 2) การประเมินประสิทธิผล เป็นการประเมินคุณภาพ ความคุ้มค่า และความสำคัญของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายหลังเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ทั้งผลที่คาดหวังและไม่ได้คาดหวัง โดยให้พิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นทั้งผลทางบวกและทางลบของโครงการ
- 3) การประเมินความยั่งยืน เป็นการประเมินความคงอยู่ของความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง และความคงอยู่ของแผนงาน/ปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน และความสำเร็จ
- 4) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ เป็นการประเมินถึงความเหมาะสมในการนำวิธีดำเนินงานของโครงการไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์หรือบริบทอื่น ๆ รวมถึงกลุ่มเป้าหมายสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการไปขยายผลหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้น การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ในปีการศึกษา 2563 จึงควรจัดให้มีการประเมินโครงการดังกล่าวขึ้น เพราะโรงเรียนจำเป็นต้องทราบถึงบริบท ปัจจัยนำเข้าที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการดำเนินโครงการ และผลผลิตของโครงการ เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา แนวทางการพัฒนา และปรับปรุงโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้ประเมินได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIest ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีการเชิงระบบ เพื่อกำหนดแนวทางในการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับโครงการอย่างครอบคลุม โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน และใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สมบูรณ์และนำไปใช้ในการตัดสินใจคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการ และเพื่อให้มีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สำหรับการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) 4.1) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) 4.2) การประเมินประสิทธิผล (Effective Evaluation) 4.3) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) 4.4) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (transportability evaluation)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ดังนี้
 - 4.1 เพื่อประเมินผลกระทบของโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
 - 4.2 เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
 - 4.3 เพื่อประเมินความยั่งยืนของโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
 - 4.4 เพื่อประเมินการถ่ายทอดส่งต่อของโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIest (Stufflebeam & Shinkfield, 2007: 327; Stufflebeam, 2015: 27 - 35) ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานการศึกษา และความเป็นไปได้ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพร้อมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ บุคลากร อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการของโครงการในการดำเนินการจัดกิจกรรมของ 10 กิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) การประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET)

4.1 การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) เป็นการประเมินผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการที่ผู้เรียนได้รับนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

4.2 การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation: e) เป็นการประเมินผลสำเร็จของโครงการที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ความคุ้มค่า และการตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.3 การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation: s) เป็นการประเมินความคงอยู่ของความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง การนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่นำไปสู่ความสำเร็จเพื่อให้โครงการดำเนินต่อไป

4.4 การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation: t) เป็นการประเมินความเหมาะสมในการนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่น และการนำวิธีดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของโครงการไปขยายผลและเผยแพร่ให้กับโรงเรียนอื่น ๆ

จากกรอบแนวคิดการประเมินโครงการข้างต้น สรุปเป็นแผนภาพแสดงกรอบแนวคิดการประเมินโครงการ แสดงดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

ขอบเขตของการประเมิน

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้ประเมินได้กำหนดขอบเขตการประเมิน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนดำเนินโครงการ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้า

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

- 2.1 ครู โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 12 คน
- 2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 7 คน (ไม่รวมผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนครูในสถานศึกษา)
- 2.3 คณะกรรมการที่ปรึกษา โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 20 คน
- 2.4 คณะกรรมการผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 9 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผู้ประเมินได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษาตามประเด็นการประเมินโครงการระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ได้แก่

3.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) ประเด็นการประเมิน ได้แก่ ความต้องการจำเป็นของโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานการศึกษา และความเป็นไปได้ของโครงการ

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ประเด็นการประเมิน ได้แก่ ความพร้อมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ บุคลากร อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ สื่อวัสดุและอุปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การประเมินบริบทและปัจจัยนำเข้าของโครงการ ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 - 30 มิถุนายน 2563

ระยะที่ 2 ระหว่างดำเนินโครงการ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การประเมินโครงการระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านกระบวนการ

1.2 โครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ จัดขึ้นเป็นกิจกรรมปฏิบัติรายวัน รายภาคเรียน และรายปีการศึกษา จำนวนทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด 3) กิจกรรมพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ (เตรียม RT) 4) กิจกรรมยกระดับผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) 5) กิจกรรมยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) 6) กิจกรรมวันภาษาไทย 7) กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ 8) กิจกรรมเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษ 9) กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 10) กิจกรรมวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ครู โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 12 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผู้ประเมินได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษาตามประเด็นการประเมินโครงการระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ได้แก่ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ประเด็นการ

ประเมิน ได้แก่ กระบวนการของโครงการในการดำเนินการจัดกิจกรรมของ 10 กิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การประเมินกระบวนการของโครงการดำเนินการระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2564

ระยะที่ 3 หลังดำเนินโครงการ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านผลผลิต แบ่งออกเป็น 4 ด้านย่อย ได้แก่ 1) ด้านผลกระทบ 2) ด้านประสิทธิผล 3) ด้านความยั่งยืน 4) ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

- การประเมินผลผลิต กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 77 คน

- การประเมินผลกระทบ ประสิทธิผล ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อของโครงการกลุ่มเป้าหมาย คือ

1) นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 45 คน

2) ครู โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 6 คน โดยเลือกจากครูประจำชั้น ระดับชั้นละ 1 คน

3) ผู้ปกครองนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 6 คน โดยเลือกจากผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นละ 1 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผู้ประเมินได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษาตามประเด็นการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ได้แก่ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) ประเด็นการประเมิน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) การประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) และแบ่งออกเป็น 4 ด้านย่อย ดังนี้

1) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) ประเด็นการประเมิน ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการที่ผู้เรียนได้รับ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation: e) ประเด็นการประเมิน ได้แก่ ผลสำเร็จของโครงการที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และการตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation: s) ประเด็นการประเมิน ได้แก่ การนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่นำไปสู่ความสำเร็จเพื่อให้โครงการดำเนินต่อไป

4) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation: t) ประเด็นการประเมิน ได้แก่ การนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่น และการนำความสำเร็จของโครงการไปขยายผลและเผยแพร่ให้กับโรงเรียนอื่น ๆ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การประเมินผลผลิต ผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อของโครงการ ดำเนินการระหว่างวันที่ 19 เมษายน 2564 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2564

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **โครงการ** หมายถึง โครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ เป็นโครงการที่มุ่งยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จัดขึ้นเป็นกิจกรรมปฏิบัติรายวัน รายภาคเรียน และรายปีการศึกษา จำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่

- 1.1 กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- 1.2 กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
- 1.3 กิจกรรมพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ (เตรียม RT)
- 1.4 กิจกรรมยกระดับผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT)
- 1.5 กิจกรรมยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET)
- 1.6 กิจกรรมวันภาษาไทย
- 1.7 กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์
- 1.8 กิจกรรมเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษ
- 1.9 กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
- 1.10 กิจกรรมวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

2. **การประเมินโครงการ** หมายถึง กระบวนการเชิงระบบเพื่อการตรวจสอบหรือบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ พิจารณาตัดสินคุณค่าว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้ได้สารสนเทศที่เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการ ปรับปรุง และพัฒนาโครงการต่อไปหรือจะยุติโครงการ ซึ่งการประเมินโครงการครั้งนี้ ประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 **บริบท** หมายถึง ความต้องการจำเป็นของโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานการศึกษา และความเป็นไปได้ของโครงการ ในที่นี้หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2.2 **ปัจจัยนำเข้า** หมายถึง ความพร้อมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ บุคลากร อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการ ในที่นี้หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2.3 กระบวนการ หมายถึง กระบวนการของโครงการในการดำเนินการจัดกิจกรรมของ 10 กิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข ในที่นี้หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2.4 ผลผลิต หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2.4.1 ผลกระทบ หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการที่ผู้เรียนได้รับนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ในที่นี้ ได้มาจาก 2 ส่วนคือ ข้อมูลเชิงปริมาณ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และข้อมูลเชิงคุณภาพ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.4.2 ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลสำเร็จของโครงการที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ความคุ้มค่า และการตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในที่นี้ ได้มาจาก 2 ส่วนคือ ข้อมูลเชิงปริมาณ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และข้อมูลเชิงคุณภาพ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.4.3 ความยั่งยืน หมายถึง ความคงอยู่ของความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง การนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่นำไปสู่ความสำเร็จเพื่อให้โครงการดำเนินต่อไป ในที่นี้ ได้มาจาก 2 ส่วนคือ ข้อมูลเชิงปริมาณ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และข้อมูลเชิงคุณภาพ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.4.4 การถ่ายทอดส่งต่อ หมายถึง ความเหมาะสมในการนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่น และการนำวิธีดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของโครงการไปขยายผลและเผยแพร่ให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ในที่นี้ ได้มาจาก 2 ส่วนคือ ข้อมูลเชิงปริมาณ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และข้อมูลเชิงคุณภาพ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. คุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 โดยการประเมินคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย

3.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปะหละ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยผู้สอนทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายวิชา บนพื้นฐานของตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐานและผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติมตามที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา

3.2 การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) หมายถึง การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปะหละ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจัดสอบ โดยประเมินความสามารถ 2 ด้าน คือ ด้านการอ่านออกเสียง และด้านการอ่านรู้เรื่อง ที่เน้นการประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment)

3.3 การประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) หมายถึง การประเมินคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปะหละ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจัดสอบ โดยทดสอบความสามารถพื้นฐาน 2 ด้าน คือ ด้านภาษาไทย (Thai Language) และด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics)

3.4 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) หมายถึง การประเมินคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปะหละ ซึ่งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจัดสอบ โดยประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) โดยประเมินจำนวน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

4. **ครู** หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563

5. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563

6. **ผู้ปกครอง** หมายถึง บิดา หรือมารดา หรือบุคคลที่เลี้ยงดูนักเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563

7. **คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563

8. **คณะกรรมการที่ปรึกษา** หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนบ้านปะหละให้เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งคัดเลือกจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563

9. **คณะกรรมการผู้ปกครอง** หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนบ้านปะหละให้เป็นคณะกรรมการผู้ปกครอง ซึ่งคัดเลือกจากตัวแทนผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ห้องละ 1 คน รวมจำนวน 9 คน

10. **พัฒนาการ** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนบ้านปะหละ ปีการศึกษา 2563 มีค่ามากกว่าระดับประเทศ และเมื่อเปรียบเทียบกับระดับประเทศระหว่างปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ครั้งนี้ มีความสำคัญและเกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ดังนี้

1. โรงเรียนทราบผลการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านปะหละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 และนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจสำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนากิจกรรมตามโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. นำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนางานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ปัญหาร่วมกันเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการต่อไป

4. โรงเรียนได้เอกสารการประเมินโครงการ อันเป็นผลรวมของผลงานโครงการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการนิเทศการจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และนำไปเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจ